

TUDOMÁNYOS TÁPLÁLKOZÁS

Alternatív élelmiszer-fogyasztási módszerek bemutatása

Időtartam:

45-60 perc

Korcsoport:

15-18 éves diákok

Forrás

Ez az óravázlat az ENSZ által kezdeményezett 2017. évi Világ Legnagyobb Tanórája nemzetközi oktatási program angol nyelvű óravázlata alapján készült, az UNICEF és a PontVelem munkatársainak közreműködésével.

További információ a programról:

<https://www.avilaglegnagyobbtanoraja.hu/>

Műveltségi területek

Ember és természet, Ember és társadalom, Földünk – környezetünk, Matematika

Tanulási eredmények

- A diákok átgondolják a mindennapi élelmiszerekhez kapcsolódó fogyasztói döntéseiket.
- A diákok megismerik az élelmiszerekkel kapcsolatos innovációs ötleteket.

Eszközök

- Sima papírok, rajztáblák.
- Írószerek és rajzeszközök.
- Videók lejátszására használható videó- és hangberendezések.

A tanóra előkészítése

Biztosítsa a tanórához kapcsolódó videók lejátszásának lehetőségét!

Kulcsszavak

fenntarthatóság, fejlődés, fenntartható fejlődési célok, fogyasztás, ökológiai lábnyom, közösségi innováció helyi kampány, városiasodás

A tanóra lépései

1: Review Prior Knowledge About The Global Goals

10
perc

Kérje meg a diákokat, hogy válasszanak ki egy ételt (pl. kedvenc étel, legutóbb fogyasztott étel, rendszeresen fogyasztott étel) és gondolják át, milyen alapanyagokból készültek, és ezek honnan származnak! Érdemes párban dolgozniuk, és egymással megbeszélniük ezeket. Beszéljék meg, hogyan lehetett volna beszerezni az élelmiszereiket helyi termelőktől! Közösen beszéljük meg, van-e lehetőség helyi élelmiszer alapanyag beszerzésre ott, ahol a diákok élnek?

2. lépés: videó megtekintése, feldolgozása

15
perc

Játssza le a „Közösségi kertek” című videót (4 perc):

https://www.youtube.com/watch?time_continue=28&v=stqxRULYn3c!

A videó tartalma: a 2013-ban létrehozott közösségi kert Budapest III. kerületében található. Itt közel 1000 négyzetméteres területen, 27 darab 7 négyzetméteres ágyáson kertészkedhetnek a közösségi kert tagjai.

HÁTTÉRINFORMÁCIÓ A KÖZÖSSÉGI KERTEKRŐL

A kifejezés egy olyan, a városban található földdarabot takar, melyet többen, ismerősök, barátok, de akár idegenek (később aztán barátok) együtt művelnek, gondoznak. Nincs olyan város, amelyben ne lennének bőven parlagon heverő területek, foghíjtelkek. Ezek tökéletesen alkalmasak arra, hogy pár tucat lelkes kertbarát kezelésbe vegye őket, és zöldséget, palántát, virágot neveljenek rajtuk.

A közösségi kertek évek óta töretlen népszerűségnek örvendenek nagyobb városainkban, hiszen sokféle funkciót látnak el azon túl, hogy leszűreteljük a magunk által megtermelt zöldséget vagy gyümölcsöt: közösségi események, környezetvédelem, egészségmegőrzés, oktatás és a közösségi kultúra modern városi színtereivé váltak, társadalmi hatásai pedig jelentősek. Mindemellett természetesen a pihenés és a rekreáció területei is, valódi zöld szigetek a városi betontájban.

A közösségi kertek a társadalmi érintkezést is nagyban motiválják. Ha egy városlakót sikerül kimozdítani foteljéből, hogy a közelében élőkkel közösen produktív munkát végezzen - ami szórakoztató és hasznos is egyben - abból csak jó süllhet ki, csakúgy, mint például a kertben megtermő tökből. A kertek tehát összekovácsolják a közösséget, sikerélményt nyújtanak.

Forrás: http://kertesz.blog.hu/2012/04/06/kozossegi_kertek_3

- Kérdezzük meg, ismer-e valaki helyi (az iskola településén vagy környékén lévő) közösségi kertet, és látta-e, hogy ott mit termesztenek. Ha igen, kérjük meg, röviden mondja el a tapasztalatait,
- Vitassák meg a videót és kezdeményezzen beszélgetést a diákok között a közösségi kertek élelmiszerrel kapcsolatos innovatív tevékenységéről! Milyen gazdasági és szociális előnyei vannak?
- Ezek a tevékenységek hogyan gyakorolhatnak pozitív hatást a helyi közösségre, a tágabb

környezetre és a természeti környezetre?

- Amennyiben internet elérhetőség biztosított, keressék ki a tanulók Magyarország városi lakosságának arányát. Amennyiben nincs ilyen lehetőség, kérjük meg, adjanak kiscsoportonként becslést. (A helyes adat: >70%. Forrás: <https://www.statista.com/statistics/455832/urbanization-in-hungary/>) Fontos felismerniük, hogy sokkal több ember lakik városokban, mint falvakban. Világszerte ez a trend.

A beszélgetés kibővítése

Amennyiben 45 percnél több időt, pl. 2 tanórát tud a foglalkozásra szánni, ösztönözze és bővítse ki a párbeszédet új nézőpontok vagy kapcsolódó témák felvetésével! Használjon fel egyet vagy többet az alábbi kérdésekből és beszélje át a diákokkal gondolataikat, nézeteiket a választott témakörökben! A kérdések mind vidékies települések tanulóinak, mind városi középiskolás tanulóknak alkalmasak – ebben a korcsoportban már képesek értelmezni egy eltérő életmódú ember szempontjait.

- Milyen élelmiszer-vásárlással kapcsolatos problémákkal küzdenek a városi közösségek?
- Hogyan étkeznénk a saját közösségünkben, ha nem lenne közelünkben élelmiszerüzlet vagy piac?
- Milyen aggodalmak vannak a távoli helyekről származó élelmiszerekkel kapcsolatos ökológiai lábnyom miatt?
- Iskolai osztályként hogyan tudjuk növelni a helyben előállított élelmiszerek és helyi mezőgazdasági termékek fogyasztását?
- A fenntarthatóság érdekében milyen élelmiszer-értékesítési és termelési módszereket/alkalmazásokat próbálnátok ki szívesen a közeljövőben?
- Dolgoznál-e egy alternatív élelmiszer-rendszer munkatársaként? Milyen munkát végeznél szívesen?
- Te személy szerint mit eszel szívesebben: gyorsételeket vagy egészséges élelmiszereket? Érvelj mellette!

Kritikus gondolkodás fejlesztése

Kérje meg a tanulókat, hogy kritikusan értékeljék a közösségi kertek módszerét a természettudományos tanórákon tanult módszerek szerint. Fogalmazzák meg az összefüggéseket a mindennapi életvitelük, az óra elején választott ételek, a városiasodás és a környékbeli élelmiszertermelés járulékos, közvetett hatásai között. Alkossanak véleményt a városi gazdálkodás megvalósíthatóságáról és feltételeiről a saját helyi közösségükben.

Kampányplakát csapatmunkában

Alkossanak a diákok két- vagy háromfős csapatokat! Dolgozzanak csoportokban és határozzák meg, hogy az ilyen közösségi gazdaságok kialakítása a saját településükön hasonló előnyökkel járna-e. Ezután készítsenek kampányplakátokat (digitális vagy papírfomában) egy elképzelt közösségi kertről, amely bemutatja azt, és annak igazolható, adatokkal, érvekkel alátámasztott hatásait is.

Rakják ki a diákok a posztjeiket az osztályteremben vagy publikálják közösségi felületükön a helyi szokásoknak megfelelően. Hívjanak meg családtagokat, illetve az iskolai tanári kar tagjait, hogy visszajelzést adjanak a tanulók írásba foglalt véleményéről és felfedezéseiről.

A virtuálisan megosztott tartalmakról kérdezzék meg más osztályok véleményét is.

3. lépés: gondolattérkép létrehozása

10
perc

Kérje meg a diákokat, hogy egyénileg vagy kis csoportokat alkotva hozzanak létre egy olyan gondolattérképet, ami bemutatja a közösségi kertek gazdálkodóinak tevékenységeit, az általuk kifejtett hatásokat, kezdve a helyi közösségtől, egészen a széles értelemben vett fenntarthatóságig. Végül vegyék sorra, hogy milyen hatást gyakorol tevékenységük más hasonló városi környezetre, más országokra. Amennyiben közben vita, vagy beszélgetés alakul ki, a gondolattérkép annak menetét is mutatni fogja. Itt egy példa, hogyan néz ki egy gondolattérkép:

http://weblecke.hu/sites/default/files/field/image/mozaik_klimamento.jpg

4. lépés: új gondolattérkép létrehozása

10
perc

Kérje meg a diákokat, hogy e módszert használva, nagycsoportban (közösen) dolgozva, készítsenek egy olyan új gondolattérképet, amelynek első lépése egy közösségi kert létrehozása vagy meglátogatása. Ne felejtsek el feltüntetni az iskolájukban vagy a helyi közösségükben ezzel kapcsolatban általuk végzett/elvégzendő tevékenységeket.

További ötletek és tevékenység a tanóra kibővítésére

Tereplátogatás

Amennyiben egész témanapot tud erre szánni, szervezzen tereplátogatást egy helyi közösségi kertbe, gazdaságba vagy tangazdaságba, elosztó központba és/vagy piacra, amelyek nagyszerű tanulási lehetőségeket biztosítanak a tanulók számára.

Bátorítsa a diákokat a helyi élelmiszertermelés és –kereskedelem működésének vizsgálatára! Készítsenek a tanulók tervet olyan élelmiszernövények termesztésére, amelyeket gyakran használnak a helyi konyhákban, például az iskolai menzán vagy otthon.

Fenntartható iskolakert tervezése

Egy iskolakert tervének elkészítésével a diákok azt is felmérhetik, hogy a helyi közösség számára milyen kert létrehozása előnyös. Ezután látogatást tehetnek egy másik, hasonló kezdeményezést létrehozó iskolai közösségbe. Magyarországon az Iskolakertekért Alapítvány segíti az iskolakertek tervezését, kialakítását és gondozását: <http://www.iskolakertekert.hu/>

Fenntartható menü elkészítése

Bíztassa a diákokat egy fenntartható heti menü elkészítésére. Ne felejtkezzenek meg a diákok az élelmiszereknek „a tányérig” megtett útjának társadalmi hatásáról sem. Vegyék figyelembe a természeti erőforrások megóvását, az élelmiszer-hulladékok keletkezésének megelőzését, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését és a karbon- és vízlábnyom csökkentésének lehetőségét.

Karbon lábnyom számítás például: <http://kornyezetvedelem.weebly.com/karbon-laacutebnyom.html>

Vízlábnyom számítás például: <http://survive.hu/hu/vizlabnyom-szamitas/>

Kampány

Folytassanak a diákok egy hétig „Mi kerül helyből az asztalunkra?” mérést az iskolájukban. Értékeljék a tanulók a „termőföldtől- az-asztalig” folyamatot és vizsgálják meg közelebbről a helyi élelmiszerek eredetét. Azáltal, hogy megvizsgálják és listát készítenek legalább öt olyan élelmiszerről, amelyet helyben termesztettek, és a helyi élelmiszerboltokban értékesítenek, a diákok jobban megérthetik ezt a témát, ami később innovációra inspirálhatja őket.